

ושמו בלשון ערבי זנבק. — שבספירוש שלמעלה, ו' ו' שפי' (דהיינו שפירש ר'נ) למעלה; ב' והיינו פסולת (כן בליה' גם ו' ו') שפירש ר' נתן זצ"ל למעלה, ולפי זה הלשון אינו מגוף הערוך.

כסת. הערה 5. פי' רה"ג = פי' הג' 73. — "ושם קצת בל' קצרה" אדרבה, קצת בהרחבה! ושם "במית כרזן" (בכ"ף, והוא נכון, וכן בר"ם: כרזל אלחמאלין, כן בהוצ' דרנבורג, אבל בכ"ז ברלין, מובא ע"י אפשטיין בפי' הג' שם, בטעות כרזל, ועי' סרידלנדר 99, — להערה 7 ישראל, וכן בו' (כו' יש'), ו' ישראל, ב' א' ישראל; א' ישמ'. [אין להציג "כרזן" (שהוא נוסח מוטעה כנ"ל, ועי' אפשט' פיה"ג ברשימת המלות הערביות 181) ללפ"ח. ג.]

כסת. אין לו שום ענין עם לפ"ח gōšt. ג. כסיתא. ב' מוסף: ויש מפר' כסיתא ממש ששמו בלשון ישמעאל כסא. בפיה"ג 76 מעפורת = כסא במית (מובא ע"י ק' להלן ה' 207), ואולי על זה כוון בעל ההוספה. [גם התיקון גם הפי' אינם. ע"ע אלמוג. ל' يستد שהביא מפסל' של לעף אינו נמצאות. במ"ע 1868 Journ. Asiat. י"א 201 يستد (ברשימה עמ' 518: يستد) צ"ל يستد. ג.] בערך. [לל"ע ולל"ם שמוכא השווה נולדקי Pers. Stud. ב' 42, ג.] בירוש' חלה א' מ' (נ"ח ע"א) "כל שעשאה כעבין (דפוס ויניציא כעבין, ועוד נוסחאות כינאין, כיסאין, עיין אהצ"ו 116). ג"ב ב' 341: ריפי שני ככרות הרבוקין זה לזה ושמן בלשון ארמי ריפה. מ. כף. להערה 8: ב' כמעט באותו לשון; וראיה לדבר וזכר לדבר. הערה 9: פי' רה"ג = פי' הג' 69. לשון הנאון אמנם משונה: פי' אילו המלקטים קוצים אינן יכולין ללקמן ביד מסני שמכין אותן קרנים (כלומר: קרני הקוצים; ירוש' כלאים רפ"א דף כ"ז ע"ד), אבל יש להם כמין יד וכו'. [אין לו שום ענין עם לפ"ח kāf (כסה"ע) שזה משמעו כנראה משמע ל"ע farg: קרע, סדק ובדרך העברה גם אותו מקום באשה. ג.]

כף. "זה פי' ר' גרשם והראשון של ר' חננאל". כעת עיין בתש' הג' מן הגניזה הוצ' אסף עמ' 12 ושם הובא פי' הג' למה' הוצ' אפשטיין עמ' 55; ובהוצ' אסף שם עמ' 160

בסוף הע' "בתרגום... זיני כיסנין, הירוש'... מיני כיסנין, לדעת י' ג' אפשטיין (השלח מ"ד 399—402) הנכון: כיסנין *ḥṣṣivon*, ע"ש באורך; והראיתי עליו בסנה"מכות שלי עמ' 227. [ל"ע] שבשורה ראשונה בע' זה הוא באמת ל"פ. הפי' מל"פ נמנע לגמרי מצד הלשון. ג.]

* כסן, כיסנא (277). להציגו ללפ"ח čina (= מערכת חמר שעל החומה) אי אפשר כבר מצד הלשון. על חנם אומר ק' שההברה *č* בל"פ געתקה לל"א ע"י "כס". ג. כסף. וראי של"ע שבשורה ב' בע' זה אינו שייך הנה. ג.

כסף. כסיפתא, ארגו שמישמיין שם הכספין. בזה נוטה ר"ג מפי' ר"ח לחולין: אכספתא פי' במאזנים; עי' לוי' בס' היוכל לפישמן עמ' ע"ו. — וגראה לי שעל המלה כספתא כוון בעל הזהר במלת אסקופא (מלה שנכתבה גם בכ"ף) כמוכן בית אוצר או כדומה לזה; ואולי הוא כתב כספתא והמעתיקים שבשווה להיות אסקופה הרגיל להם יותר; והחכם ג' שלם במדעי היהדות א' 25 הערה 35 נדחק בזה.

כספא. ב' מוסף בסוף: "ובלשון ישמעאל כספא". [הצורה בלפ"ח אינה כספא, כדברי פליישר אצל לוי ב' 454 והיוצאים בעקבותיו, אלא: כסבא *kusba* (Burhān). אחת משלש הצורות הערביות *kusbuḡ* (*Ġavālīkī*, אל-מוע'ב: *kusbaḡ*) מורה כנראה על לפ"ב *kusbak* * שממנו יבא אולי גם לפ"ח *kusba*. אבל ספק גדול הוא בעיני אם שתי הצורות בלפ"ח ממקור איראני באו; אם לי' כספא שייך באמת לל"א אכד *kusiptu* = שיירי סעודה, כדעת צימרן 39, אז אין ספק שגם הצורות בלפ"ח ממקור שמי באו. ג.]

כספן. בסורית החדשה כוספא, והוא של פשתן, לעף פלורא ב' 214. כוספא דשומשמי, לעף שם ג' 11. [פי' שתי המלות מל"ם שבסוף הע' נמנעים מצד הלשון. ג.] — ג"ב ב' 225: כוספא † דיסמין מין גלופקריין; צ"ל מין גפת שומשמיין; עיין הערת המו"ל עמ' 301 שתקן באופן אחר. בה"ג דפ' ברלין 87 איתא "כוספא דיסמין פסולת שומשמיין" וכו', וכן בתש' הג' מן הגניזה הוצ' אסף עמ' 158:

כפח. ליע, שק' הביאו ללא נכון, גם מוכנו שונה ואינו בא בחשבון. ג.

כפיו. ו' ב מכיאים הק דס' הזהב קודם הק דס' חזקת הבתים. תרגום מן כיפי מבאתא, וכן הוצ' לגרד; ו' ו' ב מבתא.

כפ"י. הציון הראשון ליתא בו' ו' ב. שהיה נוזל וחוסף' ו' ו' א' א' < פשתן. ללשון כפי דכיתנא עיין ארכיול' ב' 572 (256). בדברי ק' המיוחס לרש"י עי' י' נ' אפשטיין תרכ"ז ד' 177.

כפל. בכ"י ב העורכים כפל. כפל. אחר ע' כסר, וסדרם איכ מהוסף. בדפ"ר כפל. בא אחר ע' כפן; כפל. נשאר במקומו; וכן א'. בא' כפל. הסדר מהוסף. — תרג' יהיה כפלא למישור, ו' ו' ו' למישור, וכן הוצ' לגרד, וכן דפ"ע, וכן צ"ל. תרג' מכפלה הוא סתם לשון כפל.

כפל. הערה 8: אליימן, א' ו' אליימן, א' אליימן, ב' אליימן < ובלשון ישמעאל כאצרה, שהבשר כסול. הלעז לפי ב. Notes סי' 107 igliate. — איוב מ"ז (צ"ל מ"ו) כ"ז: קצנלסון, רפואה 268 מביא תר ב א עלוי כפלא (השווה "האי תרבא דאקליבוסתא, חולין צ"ג, ופי' בו הערוך, ז' 97, חלב שעל הכסלים); הוא מה שנקרא היום אצל המנתחים "אגן" Becken pelvis = ירך במקרא; אבל אח"כ נעתק השם ירך לסמן בו את החלק העליון של הרגל שבין האגן ובין הארכובה; וכן "את גיד הנשה אשר על כף הירך"; ובהוראה זו ישתמשו בו על הרוב חכמי המשנה והתלמוד. — [בעל אהצ"ו שביעית 84 מתאונן על שק' לא התעורר על מה שכתב באהצ"ו תרומות עמ' 66 בענין כפל, ע"ש. מ.]

* כפליות. הציון [ב"ר צ"ח כ', 1267] חסר, והנה לא נתפרש גם שם; ועי' לעהנו' 294 ומה שהעיר לעף שם, ועוד הוא פלורא ב' 323.

כפן. פי' גאון ("גאון" ליתא בו'), והתשובה הנה בשלמותה בג"ה סי' שצ"ז (עמ' 212) ומשם באוצר הג' א' חלק התשובות עמ' 139; ושם לנכון "בזמן שכוחך עלך" וכו'.

כפניות. הגדרתו לפי לעף פלורא ב' 334: "כפניותא" סרי הדקל הזכר הן; אוכלין אותן כשהן קטנות ומעמן כמעט

איתא פי' שדומה לפי' ריג כאן. [אכ"ף ימא' וכו', עי' ג"ה סי' רפ"ו עמ' 141, והסי' שם יותר נוח להבין. מ.]

כף. (285). ל"ס אינו שייך הנה. ג.

כף (= כפה). ליע kifah משמעו רק: דבר הנקצץ, אבל לא: ענף. השוה ל' אכר kappu = ענף, לעף, פלורא ב' 327. ל' שיעין אין לקשרו עם ליע המובא לא מצד הלשון ולא מצד הצורה. ג.

כף. (286). "חמרא אכסא", וכן בתש' הג' מן הגניזה הוצ' אסף. עמ' 10. [אי אפשר לקרבו אל ל' אוועסטא. ג.]

כף. (כפה) אין לו שום ענין עם המלות מל"ס, שק' הן עליהן דין מוטעה לגמרי. ג.

כף (288). כמובן אין לו שום ענין עם המלות מל"ס. ג.

כף (= אכף). אכף צ"ל אכף, ואינו אוכף הגמל. ג.

כף. (כ"ס). הנקוד צ"ל כפה. [עמ' 291 למטה: אין לו שום ענין עם ל"ס. ג.]

כף. (291). ק' מביא סד"מ 24 = הוצ' אפשטיין 88, ובכל זאת "ובלשון ישמעאל" וכו' בקשר עם הפסוק... אל הקובה — לא נתברר לי. בהערה 4: ומדפוס סי' והלאה אי' כענין, ג"ב וכן כבר ב. [פי' המלה אינו. ג.]

כפה. פשוט הוא שנבנה מן כפה, כאידך כפה (כף) למעלה 289. — כלים כ"ח ה' "כפה שהוא טמא מדרס". נמסר גם כפה בחי'ת (ו' ו' כ"י קויפמ' הוצ' לו והוצ' דירנבורג, ובהוצ' ד' גם זבים ד' א') ובכן ראוי לציין ואמרו טמא בלשון זכר, עי' ארכיול' א' 634 (765). במ' כלים כ"ט א' איתא "כפה של זקנה", ובפי' הג' (עמ' 75): "ס' כפה גוסה כך פירושה", וכוונתו לאמר, כך שמה של הכפה, ולא שיש כפה של ילדה, עי' לשון הר"ם המובא בתוס' יו"ט וי' נ' אפשטיין בפי' הג' שם. [להערה 10: אין להצינו לל"ס המובא. ג.] * כ"פדה (293). אין כאן קורבה אל המלות שהביא ק'. ג.

כפח. [אין להצינו לל"ע המובא מצד הלשון. ג.] הערה 6 רה"ג = סי' 15.